

Norsk Redaktørforening

Styremøte Oslo 2013-12-03

AJ

Sak 2013-69: Høringssaker

NR-styret gjorde i sitt møte 3. november 2013 følgende vedtak:

«Sekretariatet får fullmakt til å avgi høringsuttalelse om rapportering av norsk oppfyllelse av Århuskonvensjonen, støtteordning for kvalitetsjournalistikk og omlegging av støtteordningen for lokalkringkasting, eventuelt i samarbeid med andre medieorganisasjoner.»

Etter det har Kulturdepartementet trukket tilbake sitt forslag om en støtteordning for kvalitetsjournalistikk, og dermed også trukket høringssaken. Sekretariatet har avgitt hørings-uttalelse om omlegging av støtteordningen for lokalkringkasting (vedlegg 1) og om norsk oppfyllelse av Århuskonvensjonen (vedlegg 2).

I tillegg til dette har sekretariatet vært i høringsmøtet i Stortingets familie- og kulturkomité i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet. Det skriftlige forelegget til komiteen følger som vedlegg 3.

Sammen med de øvrige medieorganisasjonene (NJ, NP, MBL, LLA og Fagpressen) har sekretariatet dessuten vært i møte med den nye kulturministeren. Den samlede skriftlige informasjonen som ble lagt frem for Kulturdepartementets politiske og administrative ledelse følger som eget vedlegg.

Sammen med NJ, NP og MBL har NR dessuten sendt en oppfordring til justisministeren om å sørge for åpenhet rundt kriteriene for evaluering av offentleglova (vedlegg 4).

NR har for øyeblikket ingen høringssaker til uttalelse.

Forslag til vedtak: Styret tar saken til orientering.

NORSK
REDAKTØRFORENING Pb 624 Sentrum, 0106 Oslo – Tlf 22405050 – Faks 22405055 - E-post: post@nored.no – www.nored.no

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Deres ref: 13/3433 ME/M3 VSS:elt

Oslo, 2013-11-20

Høring – omlegging av dagens tilskuddsordning for lokalkringkasting

Vi viser til høringsbrev av 2013-10-10.

Norsk Redaktørforening (NR) støtter forslaget hovedformål; en omlegging av støtten til lokalkringkasting slik at denne blir plattformnøytral. I en tid hvor digital distribusjon er i rivende utvikling, er det unaturlig å avgrense ordningen til tradisjonell kringkasting.

På prinsipielt grunnlag kan det stilles spørsmål ved støtteordninger hvor koblingen mellom tildeling og konkrete redaksjonelle prosjekter er så vidt tett som i dette tilfellet. Samtidig har vi ikke indikasjoner på at ikke ordningen så langt har gitt viktige bidrag til utvikling av bedre lokal kringkastingsjournalistikk og mer robuste og kompetente redaksjonelle miljøer innen lokal kringkasting.

Når støtteordningen utvides mener NR det er riktig, slik det foreslås i høringsnotatet, at det stilles noen klare krav til organiseringen av de medieforetak og redaksjonelle miljøer som skal være støtteberettiget. Selv om enkelte av de foreslåtte kriteriene kan by på vanskelige skjønsmessige avveininger, deriblant kravet ”hovedsakelig tilbyr medieinnhold produsert for et lokalt publikum”, så mener NR det er fornuftig at det settes opp et rammeverk for tilskuddsordningen som gjør det mulig å skille mellom de seriøse og de mindre seriøse aktørene. Blant annet mener vi det er viktig at det stilles krav om at aktuelle medievirksomheter har utnevnt en ansvarlig redaktør.

Når det gjelder søknadsbehandlingen er vi kritiske til den omlegging departementet har foreslått hva gjelder sammensetningen av det såkalte fagutvalget. Dersom vi leser forslaget til ny forskrift riktig kan det se ut som om samtlige fem medlemmer skal utnevnes av Medietilsynet. Etter vårt syn blir det for ensidig. NR mener dagens ordning, hvor to av medlemmene utnevnes etter forslag fra bransjeorganisasjonene, bør opprettholdes.

Med vennlig hilsen
for Norsk Redaktørforening

Arne Jensen

ass. generalsekretær

Miljøverndepartementet
postmottak@md.dep.no

Vår ref	Deres ref	Dato
052-13	12/5236	22.11.2013

Høring - rapport om norsk gjennomføring av Århuskonvensjonen om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet

1. Innledning

Norsk Presseforbund (NP) er fellesorganet for alle norske medier i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål. Norsk Redaktørforening (NR) organiserer norske redaktører fra alle typer medier. Norsk Journalistlag (NJ) er organisasjonen for redaksjonelle medarbeidere og frilansere som har journalistikk som hovedyrke. Mediebedriftenes Landsforening (MBL) er mediebedriftenes bransje- og utgiverorganisasjon. Alle foreningene jobber for å styrke og verne om ytringsfriheten og informasjonsfriheten. Vi viser til Miljøverndepartementets høringsbrev av 5.september d.å, og kommer her med en felles uttalelse.

Vi mener det må komme tydeligere fram hvordan lovene som følger opp Århuskonvensjonen fungerer i praksis, og hvordan tiltakene for å gjøre lovbestemmelser kjent, fungerer. Videre savner vi rapportering om hvilke virkemidler vi har for å gjennomføre og overprøve vedtak, og da særlig opp mot kravene konvensjonens artikkel 9.

2. Implementering av artikkel 3, 4 og 5:

2.1 Lovene er fremdeles lite kjent og enda mindre brukt.

Miljøinformasjonsloven, som vi snart har hatt i 10 år, er lite kjent både blant journalister og folk flest. I en undersøkelse¹ som ble foretatt av Stiftelsen for kritisk og undersøkende journalistikk (SKUP) i 2013 svarte 96,6 % av de spurte journalister at de aldri hadde benyttet seg av miljøinformasjonsloven. Av disse svarte 37,8 % at det kom av manglende kunnskap om loven, mens 59,4 % mente den var irrelevant. **Disse tallene bør inntas i rapporten.**

¹ http://skup.no/Konferansearkiv/copy-of-Konferansen_2013/Huskesedler/9065/Offentlighetsundersokelsen.pdf

Videre savner vi en vurdering av de tiltakene som ble gjort i forbindelse med at loven trådte i kraft i 2009, som infoskriv, nettstedet miljøkommune.no og omtale på Miljøverndepartementets nettside. Dette er tiltak som i følge departementet gjennomfører "enkelte av de generelle bestemmelsene i konvensjonens artikkel 3".

Vårt inntrykk er at de nevnte tiltakene ikke har bidratt til å gjøre loven mer kjent, i hvert fall ikke blant journalister og folk utenfor den offentlige forvaltning. Nettstedet miljøkommune.no er ifølge egen beskrivelse myntet på "deg som jobber i kommunen", noe innholdet bærer preg av. Som den gjengitte undersøkelsen over viser, så er loven fremdeles lite kjent og enda mindre brukt blant journalister. Effekten av tiltakene som skulle gjøre loven mer kjent, har stor betydning for Norges gjennomføring av artikkel 3 i konvensjonen. **En vurdering av effektene av disse bør derfor inn i av rapporten.**

2.2 Hindringer i gjennomføringen av artikkel 3

Her rapporterer departementet "ingen ytterligere info". En vesentlig hindring for effektiv gjennomføring av artikkel 3, er manglende kunnskap og bruk. **Dette bør derfor inn som en hindring i punkt IV.**

2.3 Forpliktene tiltak for å gjøre loven mer kjent.

Videre mener vi, når man først på side 2 i rapporten skriver at det fra myndighetenes side er "ønskelig med enda mer informasjon om miljøinformasjonsloven og de rettigheter og plikter som gis i henghold til den", burde spesifisert hvilke tiltak man vil iverksette for å nå dette målet. Om ikke annet, bør norske myndigheter forplikte seg til å gjøre noe aktivt for å få loven mer kjent, ikke bare erkjenne at det er ønskelig. Vi mener dette er nødvendig opp mot artiklene 4 og 5 i Århuskonvensjonen om tilgang til miljøinformasjon. Reell tilgang forutsetter at man har kunnskaper som gjør at man kommer på å søke tilgang. Det er altså ikke tilstrekkelig å ha en lov som oppfyller intensjonene i Århuskonvensjonen, så lenge loven i praksis ikke brukes. Her hadde det vært svært nyttig med statistikk fra forvaltningen om hvor ofte man vurderer og gir innsyn etter miljøinformasjonsloven. **Planer på dette området er også ønskelig å ta inn i rapporten.**

2.4. Veileder om miljøinformasjonsloven:

Vi stiller spørsmål ved at man har slettet punktet om at "MD har varslet at det vil utarbeide en veileder til alle forvaltningsorganer hvor formålet er å øke bevisstheten ytterligere om miljøinformasjonsloven og Århuskonvensjonenes bestemmelser", uten å kommentere dette i rapporten. Etter det vi kjenner til, er det ikke utarbeidet en slik veileder.

Vi kan ikke se at nettstedet miljøkommune.no oppfyller dette. Vi trenger en veileder tilsvarende den vi har for Offentleglova², der man kommenterer hver enkelt bestemmelse. Selv om unntakene i Offentleglova, og dermed også veilederen til denne, i høyeste grad er relevant for praktisering av miljøinformasjonsloven, dekker ikke dette behovet for en slik veileder også på miljøinformasjonslovens område. Foruten den pedagogiske hjelpen en slik veileder vil være, ved å beskrive hvordan loven fungerer, trenger også enkeltbestemmelser, som for eksempel hva som ligger i begrepet "Miljøinformasjon" forklaring. **Vi mener det må**

² Justisdepartementets rettleiar i Offentleglova

kommenteres i rapporten at vi ikke har en slik veileder som ble signalisert i 2010, hvorfor dette ikke er gjennomført og eventuelle planer om å lage en.

2.5. Ang. krav til saksbehandling:

På s. 6 i rapporten opplyses det at vi med ny Offentleglov har fått en bestemmelse om at innsynskrav som ikke blir besvart innen 5 dager, regnes som avslått og dermed kan påklages. Her må det opplyses at dette *ikke* gleder når Kongen i statsråd er klageinstans, dvs. det gjelder ikke for departementene.

3. Implementering av Århuskonvensjonen artikkel 9 om adgang til overprøving

3.1 Sivilombudsmannen

I rapporten oppgis Sivilombudsmannen som en del av oppfyllelsen av at man har et "upartisk organ etablert ved lov" som kan overprøve blant annet spørsmål om tilgang til miljøinformasjon. Etter vårt syn kommer det ikke godt nok fram at Sivilombudsmannens uttalelser ikke er bindende. Dette er relevant fordi det kan stilles spørsmål ved om Sivilombudsmannen er tilstrekkelig oppfyllelse, nettopp fordi det ikke er et klageorgan som kan gi bindende vedtak.

3.2 Kostnader ved å kjøre sak

I Århuskonvensjonen artikkel 9 heter det at adgang til overprøving ved en domstol skal være "vederlagsfri eller forbundet med lave kostnader".

I norsk rett er denne bestemmelsen blitt aktualisert i saken mellom Naturvernforbundet i Oslo & Akershus og Løvenskiold-Vækerø. Skogeieren reiste sak for retten etter at Klagenemnda for miljøinformasjon i februar 2008 ga forbundet medhold i sitt innsynskrav. Først i Høyesterett ble tvisten avsluttet og innsynsretten stadfestet. I dommen ble Naturvernforbundet tilkjent saksomkostningene for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett etter tvisteloven § 20-2 første ledd. Dersom ikke dette hadde blitt utfallet, ville Naturvernforbundet sitte igjen med en regning på 476.344 kroner, samt eventuelt skogseierens saksomkostninger.

Slik vi ser det er dette ikke en "lav kostnad", og utgjør dermed en hindring i gjennomføring av artikkel 9 som bør inn i rapporten i punkt XXIX.

Sammen med dette kunne man med fordel ha kommentar om man vil se nærmere på hvem som egentlig er rett saksøkt i en sak om tilgang til miljøinformasjon når retten er stadfestet av Miljøklagenemnda: Er det Klagenemnda som har fattet siste vedtak, eller er det den private part som har bedt om innsyn og som har fått medhold i Miljøklagenemnda? Dette har stor betydning for kostnadsspørsmålet.

Etter tvisteloven § 1-5 er det slik at spørsmål om gyldigheten av forvaltningsvedtak reises mot den myndighet som har truffet avgjørelsen i siste instans. I følge kommentarutgaven (Schei m.fl.: Tvisteloven, side 96) følger det "forutsetningsvis" av bestemmelsen "at spørsmål om gyldigheten av forvaltningsvedtak må anlegges mot det offentlige, jf. Rt 2000 s. 1195 og Rt 2004 s. 1804 avsnitt 27. Det kan ikke gjøres i sak mellom private."

En liknende regel i miljøinnsynssaker ville ha resultert i at en privat part ikke blir sittende med et omfattende saksomkostningsansvar hvis domstolen kommer til et annet resultat enn nemnda. Vi mener derfor at søksmål om gyldigheten av Klagenemndas vedtak må reises mot det offentlige. Først da vil vi hevde at det vil være korrekt å anføre at adgangen til overprøving ved en domstol er ikke skal være "uoverkommelig dyre", slik departementet beskriver gjeldende rett.

Med vennlig hilsen

For Norsk Journalistlag

Thomas Spence
leder

Norsk Presseforbund

Kristine Foss
jurist

Norsk Redaktørforening

Arne Jensen
generalsekretær

Mediebedriftenes Landsforening

Pernille A. Børset
fagsjef

Kopi: Stiftelsen for kritisk og undersøkende journalistikk (SKUP)

Norsk Redaktørforening

Stortingets høring 11.11.2013 (familie- og kulturkomiteen):

Statsbudsjettet 2014 (Prop. 1 S (2013-2014))

1. Produksjonstilskuddet

Norsk Redaktørforening (NR) er dypt bekymret over forslaget i tilleggsproposisjonen om å kutte det såkalte produksjonstilskuddet med 50 millioner kroner, sammenlignet med den forrige regjeringens forslag.

I likhet med de øvrige medieorganisasjonene er også NR tilfreds med at regjeringen ønsker å gjøre produksjonstilskuddet teknologinøytralt. Vi er også tilfreds med at regjeringen har gjort det klart at man ønsker å innføre lavmoms på digitale journalistiske produkter.

Det å etablere robuste og bærekraftige betalings- og inntektsmodeller på digitale plattformer er imidlertid svært krevende. Selv om norske medier er blant de fremste i verden når det gjelder å utforske de digitale inntektsmulighetene, vil de aller fleste mediehusene i lang tid fremover være helt avhengige av inntekter fra sine papirprodukter. Innføring av lavmoms på digitale produkter vil derfor ikke løse bransjens inntektsutfordringer. Dersom en digital lavmoms i tillegg kombineres med en innføring av lavmoms på papiraviser, vil mange mediehus – i første omgang – tape betydelige inntekter.

Sett i dette lyset er det svært alvorlig dersom produksjonstilskuddet samtidig blir gjenstand for omfattende kutt. De mediehusene som i dag mottar produksjonstilskudd er allerede i en sårbar situasjon. På kort sikt vil de få betydelig økte kostnader gjennom lavmoms på papir. Det vil ta lang tid før fordelene ved lavmoms på digitale produkter utligner ulempene ved å få innført lavmoms på papir.

Dersom man i en slik situasjon i tillegg kutter kraftig i produksjonstilskuddet, er det fare for at en rekke lokalaviser og riksdekkende meningsbærende aviser vil måtte skjære ned på sine redaksjonelle staber, noe som vil kunne gå ut over den redaksjonelle kvaliteten vi alle ønsker. Det er i så fall kutt som for mange kommer på toppen av omfattende reduksjoner de siste årene, som følge av inntektsbortfall på papirproduktene.

Norsk Redaktørforening ber derfor Stortinget om å holde fast ved det opprinnelige budsjettforslaget hva gjelder medienes produksjonstilskudd.

Institutt for journalistikk

Institutt for journalistikk (IJ) i Fredrikstad er mediebransjens eget etterutdanningscenter, en selveiende stiftelse, etablert av Norsk Redaktørforening, Norsk Journalistlag og Mediebedriftenes landsforening. Formålet er å heve kvaliteten på norsk journalistikk. Behovet for kompetanseheving, for å kunne møte nye journalistiske utfordringer og muligheter, har aldri vært større.

Det siste året har IJ vært gjennom en omfattende omstillingsprosess. Instituttet har tilpasset driften til en ny hverdag i redaksjonene. En større andel kurs skal nå foregå der journalistene arbeider og bor. Antall faste stillinger er halvert, og IJ har flyttet inn i nye, moderne lokaler i Litteraturhuset i Fredrikstad og solgt det gamle bygget.

I en tid med store endringer, ikke minst knyttet til digitaliseringen, er det svært krevende å være journalist og redaktør og å vite hva som er morgendagens løsninger. For IJ er det helt avgjørende å kunne se inn i glasskula og tilby kompetansetilbud som vi i bransjen kanskje ikke en gang vet at vi har behov for. IJ tilbyr i dag kurs i alt fra kildekritikk og intervjueteknikk til digital research og etikk.

I inneværende års budsjett ble støtten til IJ kuttet fra 8,5 millioner kroner til 6 millioner kroner. I forslaget til statsbudsjett for 2014 ligger det inne kutt på ytterligere en million kroner. NR ber Stortinget vurdere dette på nytt og i stedet styrke Institutt for journalistikk og dermed også prioritere et tiltak der dere er sikret at resultatet blir mer kvalitetsjournalistikk. Hele bransjen - både journalister, redaktører og medieiere - fra de aller minste til de største redaksjonene - står samlet rundt ønsket om å bevare Institutt for journalistikk. Takket være statlige overføringer, støtte fra stifterne og egenbetaling fra redaksjonene, har IJ – siden 1975 - kunnet tilby tusenvis av norske journalister og redaktører etterutdanning og kompetanseheving. Bare de siste 20 årene har det vært rundt 30.000 deltakere på IJs tradisjonelle kurs. Dette kommer særlig de små og ressursfattige redaksjonene til gode. Den typiske kursdeltaker på Institutt for journalistikk kommer fra en liten redaksjon i Nord-Norge. Vi ønsker å fortsette å tilby og utvikle våre kurstilbud, men når den avgåtte regjeringen foreslår kutt - og den nye regjeringen ikke endrer dette i sitt forslag til statsbudsjett - så rammer det de minste redaksjonene hardest.

Norsk Redaktørforening ber derfor Stortinget revurdere kuttet i støtten til Institutt for journalistikk og i stedet styrke kompetansetilbudet - og dermed også kvalitetsjournalistikken.

Oslo, 2013-11-11

for Norsk Redaktørforening

Arne Jensen
generalsekretær

Justisminister Anders Anundsen
postmottak@jd.dep.no

Vår ref
051-13

Deres ref

Dato
19.11.2013

Oppfordring fra mediene: Gi innsyn i prosessen rundt evalueringen av offentleglova!

Dette er en oppfordring fra medieorganisasjonene Norsk Presseforbund, Norsk Journalistlag, Norsk Redaktørforening og Mediebedriftenes landsforening om å offentliggjøre hvilke kriterier som skal ligge til grunn for den kommende evalueringen av offentleglova.

Bakgrunn:

Innst.O.nr. 41 (2005-2006) om lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova): Stortinget ber Regjeringen om å: "foreta en evaluering av offentleglova i løpet av neste stortingsperiode med hovedfokus på om intensjonene om mer innsyn har blitt oppfylt."

Vi viser spesielt til at komiteens medlemmer fra **Fremskrittspartiet og Høyre** fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en bred evaluering av offentleglova ikke senere enn fem år etter at loven er vedtatt iverksatt. Temaer som må evalueres er blant annet lovens virkeområde, formålsparagrafen, lovens unntaksbestemmelser, praksis for klage, praktiseringen av meroffentlighetsprinsippet og hvordan loven praktiseres med sikte på eventuelle nødvendige korreksjoner for å oppfylle lovgivers intensjon.»

Loven trådte i kraft 1.1.2009, det er altså på høyt tid at dette arbeidet iverksettes. Vi er kjent med at utkast til kriterier for denne evalueringen har vært på intern høring mellom en departemental arbeidsgruppe bestående av Justisdepartementet, Kommunaldepartementet,

Kunnskapsdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet og Statsministerens kontor. Etter hva vi forstår, skal disse kriteriene danne grunnlaget for en anbudsrunde.

Til tross for flere oppfordringer fra media, har den tidligere regjeringen holdt disse kriteriene hemmelige.

Hvorfor åpenhet?

Offentleglova er blant mediernes viktige innsynsverktøy og helt av gjørende for å kunne drive uavhengig, kritisk og undersøkende journalistikk. Mediene sitter derfor med praktisk erfaring og innsikt som er viktig å få fram når man skal måle lovens effekt. Dette er også bakgrunnen for at vi ved flere anledninger har kontaktet den tidligere regjeringen og tilbudt vår kompetanse inn mot denne prosessen.

Hvilke kriterier som legges til grunn for evalueringen blir utvilsomt førende for resultatet. Involvering på et tidlig tidspunkt, før kriteriene settes, vil styrke muligheten for at man måler det som bør måles, ut i fra de kriteriene som Stortinget generelt og Høyre og FrP spesielt satte opp i behandlingen på Stortinget. En slik prosess vil dessuten også være demokratisk og i tråd med offentleglova § 1 som legger stor vekt på involvering på et tidlig tidspunkt, før en beslutning fattes.

Vi oppfordrer derfor Justisministeren til å åpne opp og gi alle berørte parter muligheten til å kommentere og komme med innspill i god tid FØR evalueringen lyses på anbud.

Justisministeren vil med dette ikke bare tilrettelegge for bedre kvalitet, men også styrke legitimiteten til den kommende evalueringen.

Med vennlig hilsen

for Norsk Presseforbund

Kjersti Løken Stavrum
generalsekretær

for Norsk Redaktørforening

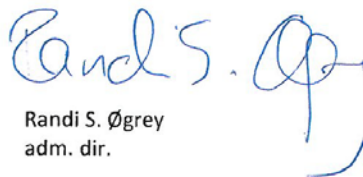
Arne Jensen
generalsekretær

for Norsk Journalistlag

Thomas Spence
leder

for Mediebedriftenes Landsforening

Randi S. Øgrey
adm. dir.